

BESKÆRING BLOMMER I SPINDEL

Beskæringsstrategien starter ved plantning – der sigtes mod et træ med smal top og bred bund som en opret trekant eller omvendt kegle, sidegrene fra knæhøjde og op og med de længste/kraftigste sidegrene nederst. Den årlige beskæring sigter mod vækstkontrol, at sikre lys og stimulere/forme ny væksten af frugtbærende grene og er sortsafhængig alt efter vækstkraft og form.

”Væksten følger saksen” og med det sagt, at beskæring stimulerer vækst, og når væksten går op, går frugtsætningen ned og så kan man risikere at få en ubalance mellem vækst og frugtsætning. Særligt i kraftigvoksende sorter er målet derfor at reducere væksten, og det kan gøres ved at planlægge beskæring til sen sommer og ved at rodbeskære. Rodbeskæring gøres januar til begyndelse af marts og senest to uger før blomstring for at undgå lav frugtsætning, men kun så sent hvis der er vandingsmulighed. Hvis der beskæres i sensommeren/efterår efter høst, bør det ikke ske for sent og ikke i sene sorter, da sen nyvækst er mere følsom overfor frost, og vejret i oktober ikke er optimalt men for vådt til beskæring. Beskæring efter høst kan som det seneste ske to uger efter, at endeknoppen er dannet.

Slank spindel efter beskæring tidlig forår

Tidspunktet for beskæring vil afgøre effekten; den laveste vækstreaktion fås ved sommerbeskæring og lavest sen sommer/efterår lige efter høst. **Sommerbeskæring** fremmer lysgenemfald og derfor dannelsen af blomsterknopper, kraftigere knopper, stabil frugtsætning og sunde frugter oveni bedre forgrening, færre blinde og døde grene samt svagere vækst.

Størst vækstreaktion fås i vinterhvile perioden fra løvfald til slut vinter, lidt mindre reaktion slut vinter til før knopbrydning, endnu mindre fra knopbrydning til efter blomstring og mindst vækstreaktion fra lige efter høst. Risiko for træsygdomme er højest fra start oktober til slut februar, hvilket peger på at vinterbeskæringen optimalt bør vente til start marts.

Risikoen for sygdomme efter beskæring er størst i vådt og fugtigt vejr i vinterperioden, hvor sårhelingen sker langsommere. Anbefalingen er minimum fem dages tørvejr ved beskæring om vinteren og to dage om sommeren, hvor helingen sker hurtigere.

PLANTNING OG FORMNING SPINDEL

Godt plantemateriale er et træ med fire eller flere horisontale sidegrene i højden 0,7-1 meter, hvor sidegrene er halvt så tykke som hovedstammen.

Målet med formningen af unge træer er at have/få sidegrene fra over knæet og op til ca. 1 meter. 3 sidegrene er ok og 4-5 stk. er bedst. Sidegrene under knæhøjde fjernes. Hvis der ingen sidegrene er over knæhøjde klippes toppen tilbage over en bladknop til ca. 1 meter for, at der skal dannes et antal sidegrene fra knæhøjde og op til 1 meters højde. Efterfølgende år er målet at få en ny gruppe af sidegrene i en højde over bundgrene. Hvis ikke der er kommet nye sidegrene her, klippes toppen tilbage til omkring 60 cm over bundgrenene.

Hvis der er nok sidegrene, vælges en top og sidegrene klippes tilbage, hvis de er længere/kraftigere end toppen. Sidegrene klippes tilbage til samme horisontale linje. Og ellers klippes de svage, lange nedadhængende sidegrene let til kraftigere tilbage. Toppen klippes tilbage til omkring 60 cm over bundgrenene og over en bladknop eller sidegren for at stimulere vækst af en ny gruppe af sidegrene midt i træet.

EKSEMPEL

De tre bundgrene fjernes – de sidder for lavt/under knæhøjde. To grene i denne højde er for lidt, tre er nok, fire til fem er optimalt

Toppen klippes tilbage over en bladknop til ca. 1 meter for at stimulere vækst af sidegrene fra knæhøjde til 1 meter.

ÅRLIG BESKÆRING

Den årlige beskæring sigter mod at sikre en omvendt kegleform, skabe gode lysforhold og fremme nye frugtbærende grene, erstatningsgrene og sørge for en passende frugtsætning (undgå vekselbæring). Generelt fjernes cirka 30% ved beskæring årligt i træer med fuld bæring.

Beskæringen tager udgangspunkt i træets form og den generelle vejledning er:

- At fjerne grene, der sidder for tæt/skygger for hinanden, vælge en top og sørge for at have en erstatningsgren (kan gøres i flere etaper over flere år). Sørge for at have nogle udskiftnings/erstatningsgrene i alle dele af træet. En erstatningsgren er nok – resten fjernes
- At reducere antallet af sideskud på sidegrene – 1-2 etårsskud er nok.
- Hængende og horisontale sidegrene klippes ca. 1/3 tilbage aht. til frugtkvalitet. Ikke nødvendigt for oprette grene.
- Udskiftning eller skære tilbage til en stab for at få dannet/forny nye frugtbærende sidegrene og undgå blinde grene. Stabben skal være lang nok! Dette er sortsafhængigt og kan sikres ved at skære tilbage til over en bladknop eller en sidegren – om sommeren efter skudvæksten kan ses, om vinteren før knopbrydning, hvor bladknopperne kan ses. Problemet med døde stubbe er ikke så udtalt i blomster som kirsebær.
- Sørge for at beholde årsskud på 50 cm, som er den optimale længde for stenfrugt.
- Sikre godt med frugter i toppen, som vil reducere væksten
- Sikre tilstrækkelig lys i bunden for at stimulere vækst

SORTSSPECIFIK BESKÆRING

Sorter er forskellige i vækstform og derfor kan der være specifikke forhold ved beskæring af sorter. Jubilæum er et eksempel på en sort med en specifik beskæringsstrategi. I Jubilæum dannes der ikke skud ved blomster, så efter blomstring og høst dør grenene inde ved stammen. Grene bliver længere og længere og med blomster på det yderste af lange grene. Træet kræver derfor kraftig udskiftning af grene. Der skal tænkes 2-3 år ud i fremtiden ved beskæring af Jubilæum og skal være fokus på erstatningsgrene.

EKSEMPEL – beskæring i Tophit

En top vælges, de øvrige grene fjernes

Ved udtynding fjernes grene med dårlig placering (i skygge og skyggende), nedadbøjede og små grene. Der tænkes i erstatningsgrene, som beholdes

Nedadbøjede og horisontale grene klippes let tilbage til ca. 1/3 fra området med frugter.

MASKINBESKÆRING

Fordelen ved maskinbeskæring er tidsbesparelsen, men manuel beskæring er stadig nødvendig men måske i mindre grad. Maskinbeskæring kan evt. bruges efter høst ved kraftig vækst – her vil fordelene være mindre vækst reaktion og øget lysindfald til blomsterknopdannelsen. Hovedreglen ved side- og top maskinbeskæring er at fjerne en tredjedel af omkredsen af den omvendte kegleform i yngre plantager og halvdelen i ældre plantager. Maskinbeskæring er nemmest at forstå i smalle systemer som spindeltræer og espalier, hvor der beskæres i sider og top. Efter maskinbeskæring og formning af træerne, vil den manuelle beskæring være mindre og bestå i udskiftning og beskæring af større grene i træet og i espalier.

Foto: Maskinen til beskæring af frugttræer på forsøgsstationen Augustenberg i Tyskland. Træerne beskæres med maskine to gange årligt, omkring slut maj og efter høst. I juni laves en manuel kvalitetsudtynding og her fjernes også vandris og om vinteren laves den grove beskæring "inde i træerne" manuelt.

Espalier

Espalier eller frugtvæg er et smalt system, der egner sig til maskinbeskæring og eventuel overdækning. Lysindfaldet er ensartet og giver en ensartet modning. Sætningen er stor og der er tendens til lidt dårligere kvalitet i form af mindre frugter. Maskinbeskæring er oplagt i den smalle frugtvæg, men der skal stadig manuel beskæring til for blandt andet at fjerne grene inde i væggen.

Foto: Frugtvæggen på forsøgsstationen Augustenberg bliver maskinbeskåret to gange om året; Slut maj/start juni senest 3 uger før høst for at fjerne langeskud, klippe årsskud og toppen. Målet er at få vandret vækst, der nemt kan klippes ved maskinbeskæring.

Efter høst for lys til knopperne og for ikke at få for kraftig vækst

Denne vejledning er udarbejdet som en del af projektet "**Blommeproduktion-opdateret viden om sorter, grundstammer og plantesystemer**" og er støttet af produktionsafgiftsfonden for frugt og gartneriprodukter.